

Böyle Buyurdu

Zerdüş

Friedrich Nietzsche

Tutku Yağneri

Birinci Bölüm

ZERDÜŞT'ÜN BAŞLANGIÇ SÖYLEVİ

Zerdüşt otuz yaşındayken yurdunu ve yurdunun gölünü bırakarak dağa çekildi. Orada on yıl boyunca bıkmadan, usanmadan ruhunu dinledi. Ama sonunda gönlünde bir değişiklik duydu. Bir gün tan kızılığında kalktı, güneşin karşısına geçti ve ona şöyle seslendi:

“Ey büyük yıldız, aydınlatacak bir şeyin olmasa yazgın ne olurdu? On yıl var ki buraya, mağarama çıkıyorsun. Eğer ben, kartalım ve yılanım olmasaydık ışığından ve yolundan bezerdin.

Fakat biz her sabah seni bekledik. Işığının fazlasını aldık. Ve bunun için seni kutsadık.

Bak; ben, fazla bal toplamış arı gibi uzanacak ellere muhtacım.

İnsanlar arasında akıllılar deliliklerine, fakirler de zenginliklerine bir defa daha sevininceye kadar armağanlarımı paylaştırmak istiyorum.

Bunun için aşağılara inmeliyim. Nasıl ki sen, cömert yıldız, akşamları denizin arkasına iniyor ve arka dünyaya ışık götürüyorsan ben de senin gibi, inmek istediğim insanların aralarına inmeliyim.

Ey, en büyük mutluluğu bile kıskanmadan görebilen tok göz, beni kutsa.

Taşmak isteyen kadehi kutsa ki içinden su, altın gibi aksın ve mutluluğun parıltılarını her tarafa taşısun.

Bak, bu kadeh yine boşalmak, Zerdüşt de yine insan olmak istiyor.”

Zerdüşt'ün inişi böyle başladı.

Zerdüşt, yalnız olarak dağdan aşağıya indi ve kimse ile karşılaşmadı. Fakat ormanın içine girince karşısına yaşlı bir adam çıktı. Bu adam ormanda kök toplamak için kutsal kulübesinden çıkmıştı. İhtiyar, Zerdüşt'e şöyle seslendi:

“Bu yolcu bana yabancı gelmiyor, Bir kaç yıl önce buradan geçmişti. Adı Zerdüşt'tü, fakat o değişmiş.

Ö zaman külünü dağa götürüyordun, bugün ateşini vadilere mi taşımak istiyorsun? Kundakçılık cezasından korkmuyor musun?

Evet, Zerdüşt'ü tanıdım. Onun gözü saftır ve ağzında hiçbir kin gizlenmez. Dans eder gibi yürümesi ondan değil mi?

Zerdüşt değişmiş, Zerdüşt çocuk olmuş. Ö uyanıktır; şimdi uyuyanlar arasında ne yapacak?

Yalnızlıkta iken bir deniz içindeymiş gibi yaşıyordun ve deniz seni taşıyordu. Şimdi ne yazık ki karaya çıkmak istiyorsun. Ne yazık ki gövdeni yine kendin sürüklemek istiyorsun.”

Zerdüşt cevap verdi: “İnsanları seviyorum.”

İhtiyar dedi ki: “Benim ormana ve yalnızlığa çekilişim neden, insanları pek çok sevdiğimden değil mi?

Şimdi tanrıyı seviyorum. İnsanları sevmiyorum. İnsan, bence oldukça eksik bir şeydir. İnsan sevmek beni yokedebilirdi.”

Zerdüşt dedi ki: “Ne diye sevgiden bahsediyorum, ben insanlara bir armağan götürüyorum.”

İhtiyar; “Onlara bir şey verme. Onlardan al, daha iyi. Onlardan bir şey al ve onlarla beraber taşı, daha iyi. Bu onların hoşuna gider, yeter ki senin hoşuna gitsin.

Eğer ki onlara bir şey vermek istersen sadakadan başka bir şey verme. Ve bunun için de onları dilendir.” dedi.

Zerdüş: “Hayır” dedi. “Ben sadaka vermem. Sadaka verecek kadar fakir değilim.”

İhtiyar, Zerdüş’e güldü ve şöyle dedi:

“Öyle ise hazinelerini kabul ettirmeye bak. Onlar yalnızlığa çekilenlere karşı güvensizdir ve bizim, armağan vermek için geldiğimize inanmazlar.

Bizim, sokaklardaki adımlarımız onlara çok sessiz gelir. Gece, güneşin doğmasından çok önce, yataktayken, bir adamın ayak sesini işitseler kendi kendilerine ‘bu hırsız nereye gidiyor’, diye sorarlar.

İnsanlara gitme, ormanda kal. Hayvanlar arasına gitsen daha iyi. Neden benim gibi olmak istemiyorsun? Ayılar arasında ayı, kuşlar arasında kuş.”

“İhtiyar, ormanda ne yaparsın?” diye sordu Zerdüş. İhtiyar şöyle dedi:

“Ben şarkılar besteler ve söylerim. Şarkılar bestelerken de güler, ağlar ve söylenirim. Böylece tanrıyı överim.

Şarkı söyleyerek, ağlayarak, gülerek, tanrıyı, kendi tanrımı överim. Şimdi söyle bakalım bize getirdiğin armağan ne?”

Zerdüş, bu sözü işitince ihtiyarı selamladı ve şöyle konuştu:

“Size verecek neyim olabilir? Bırakın, çabuk gideyim de sizden bir şey almayayım.”

İhtiyarla Zerdüş iki çocuk gibi, gülüşerek ayrıldılar.

Zerdüşt, yalnız kalınca kendi kendine söylendi: “Nasıl oluyor da ormandaki bu kutsal ihtiyar, tanrının ölmüş olduğunu daha işitmemiş bulunuyor?”

Zerdüşt, ormanın eteklerinde bulunan en yakın kasabaya vardığında halkı, bir ip cambazını seyretmek için geldikleri Pazaryerinde toplanmış buldu. Zerdüşt halka şöyle seslendi:

“Ben size İnsanüstü’nü öğretiyorum. İnsan, aşılması gereken bir şeydir. Onu yenmek için ne yaptınız?”

Şimdiye kadar bütün varlıklar kendilerinden üstün bir varlık yarattılar. Siz bu büyük yaratılışın gerisinde mi kalacaksınız? İnsanı aşacağınız yerde hayvanlığa dönmeyi mi tercih edeceksiniz?

İnsana göre maymun nedir? Gülünecek veya acı bir utanç verecek bir şey. İşte insan da “İnsanüstü”ne göre böyle olmalıdır. Gülünecek veya acı bir utanç verecek bir şey.

Siz, solucandan insanlığa kadar yol aldınız ve içinizde birçok şey hâlâ solucandır. Bir zamanlar maymundunuz ve şimdi bile insan, her maymundan fazla maymundur.

İçinizde en yetkininiz bile, yalnız bir ot ve hayal karışımıdır. Ben sizin hayalet ya da ot mu olmanızı isteyeyim?

Bakın size “İnsanüstü”nü öğretiyorum.

“İnsanüstü” dünyanın, yaşamın amacıdır. İradeniz demelidir ki: “İnsanüstü dünyanın, yaşamın amacı olmalı.”

“Size yalvarıyorum kardeşlerim, dünyaya, yaşama sadık kalın ve size öbür dünya ümitlerinden bahsedenlere kanmayın. Bunlar bilerek veya bilmeyerek zehir saçanlardır.

Bunlar, yaşamı aşağı görenlerdir, ölüm halinde olanlardır ve kendileri zehirlenmişlerdir. Yaşam, bunlardan usanmıştır. Bırakın gitsinler.

Bir zamanlar tanrıya isyan, en büyük günahı. Fakat tanrı öldü ve onunla birlikte bu günahlar da öldü. Şimdi en korkunç şey, yaşama karşı günah işlemek ve 'bilinmesi mümkün olmayana' yaşamın amacından üstün tutmaktır.

Bir zamanlar ruh, bedeni aşağılardı ve o zaman bu küçümseme büyük bir beceriydi. Ruh; bedeni cılız, çirkin ve aç görmek isterdi ve böylece bedenden ve yaşamdan sıyrılmak isterdi.

Ah, bu ruhun kendisi cılız, çirkin ve açtı ve işkence bu ruhun şehvetiydi.

Fakat kardeşlerim, siz söyleyin; bedeniniz ruhunuz hakkında ne diyor? Ruhunuz, fakirlikten, kirlilikten ve acınacak bir rahat düşkünlüğünden meydana gelmiş değil midir?

Gerçekten, insan kirli bir nehirdir. Kirli bir nehri kirlenmeden içine alabilmek için bir insanın deniz olması gerekir.

Bakin, size 'İnsanüstü'nü öğretiyorum. O, işte bu denizdir ki, içinde büyük küçümsemeniz bataabilir.

Görüp geçirebileceğiniz şeylerin en büyüğü nedir? Bu büyük küçümsemenin zamanıdır. Mutluluğunuzun, aklınızın ve erdemlerinizin de size iğrenç geleceği zamandır.

"Benim şansım da ne ki? O, fakirlik, kirlilik, acınacak bir rahat düşkünlüğü. Fakat yazgım varlığına sahip çıkmalıydı" diyeceğiniz zamandır.

"Benim aklım nedir ki? O bilgiye karşı bir arslanın yiyeceğine duyduğu şiddetli isteği duyuyor mu? O, fakirlik, kirlilik acınacak bir rahat düşkünlüğüdür." diyeceğiniz zamandır.

"Benim erdemim nedir ki? O henüz beni çıldırtmadı. İyilik ve kötülüklerimden ne kadar bıktım. Bunların hepsi yoksunluk, kirlilik ve acınacak bir rahat düşkünlüğüdür." diyeceğiniz zaman.

"Benim adaletim ne ki? Alev ve kömür olduğumu görmüyorum. Oysaki adil olan, alev ve kömür olur." diyeceğiniz zaman.

“Benim acımam nedir ki? Acıma, insanları sevenin çakıldığı bir çarmıh değil midir? Oysaki benim acımam henüz bir çarmıha gerilmedi.” diyeceğiniz zaman.

Böyle konuşuyor, böyle bağıyor muydunuz? Ah sizin böyle bağırdığınızı bir işitebilsem!

Gühanız değil, kanaatkârlığınız göklere haykırıyor. Günahınızın içinde bulunan cimriliğiniz göklere haykırıyor.

Diliyle sizi yalayacak yıldırım nerede? Sizin aşılmanız gereken cinnet nerede?

Bakın, size ‘İnsanüstü’nü öğretiyorum, o, bu yıldırımdır; o, bu deliliktir.”

Zerdüşt, sözlerini bitirince halktan biri bağırdı: “İp cambazının sözlerini çok dinledik, şimdi artık kendisini gösterin bize” ve bütün halk Zerdüşt’e gülüyordu. Fakat bu sözlerin kendisine yöneldiğini sanan ip cambazı, işinin başına geçti.

Zerdüşt, halka şaşırarak baktı. Sonra şöyle konuştu:

“İnsan bir iptir ki, hayvanla İnsanüstü arasına gerilmiştir. Uçurum üstünde bir ip.

Tehlikeli bir geçiş, tehlikeli bir yolculuk, tehlikeli bir geriye bakış, tehlikeli bir ürperiş ve duraklayış.

İnsanda büyük olan şey nedir? Bir amaç değil, bir köprü olusudur.

İnsanda sevilebilecek şey, onun bir geçiş ve bir batış olmasıdır.

Ben o adamları severim, çünkü yaşamayı bilmezler, ola ki batanlar olsunlar, çünkü onlar karşıya geçenlerdir.

Ben büyük küçümseyicileri severim, çünkü onlar saygılılardır ve karşı kıyıya duyulan özlemin oklarıdır.

Ben o adamları severim, çünkü batmak ve kurban olmak için ancak yıldızların ardında bir yer aramazlar: Aksine, kendilerini yaşama kurban ederler, ta ki yaşam bir zaman gelip İnsanüstü'nün olsun.

Ben o adamı severim, çünkü anlamak için yaşar ve İnsanüstü'nün geleceğini anlamak ister.

Ben o adamı severim, çünkü İnsanüstü'ne ev yapmak ve ona toprak, hayvan ve bitki hazırlamak için çalışır ve keşifler yapar. Böylece kendini yok etmek ister.

Ben o adamı severim ki; kendi değerlerini sever: Çünkü değerler, kendini yok etmenin ve özlemin bir okudur.

Ben o adamı severim, çünkü kendisine bir damla bile fikir ayırmaz, aksine tamamen erdeminin ruhu olmak ister: O, böylece fikir halinde köprüyü geçer.

Ben o adamı severim ki; erdeminden askısını ve felaketini hazırlar: O böylece ancak erdeminin hatırı için yaşamak ve daha fazla yaşamak istemez.

Ben o adamı severim ki; çok fazla erdeme sahip olmak istemez. Bir erdem iki erdemden daha fazla erdemdir. Çünkü o erdem belanın asıldığı düğümdür.

Ben o adamı severim ki; ruhunu harcar, teşekkür beklemez ve hiçbir şeyi geri vermez. Çünkü o daima armağan verir ve kendisini korumak istemez.

Ben o adamı severim ki; zar kendi lehine düştüğü zaman utanır ve sorar: "Ben bir hilekâr mıyım?" Çünkü o harcanmak ister.

Ben o adamı severim ki; işine altın sözlerle başlar ve verdiği sözlerden fazlasını yerine getirir. Çünkü o yok olmayı ister.

Ben o adamı severim ki; gelecektekilere yakışır ve geçmiştekileri kurtarır. Çünkü o var olan durum yüzünden harcanmak ister.

Ben o adamı severim ki; tanrısını hükmü altına alır: Çünkü tanrısını sever: Zira o tanrısının gazabı yüzünden yokolmalıdır.

Ben o adamı severim ki; ruhu, yaralandığı zaman da derindir ve küçük bir macera yüzünden harcanabilir. O, böylece köprüyü severek geçer.

Ben o adamı severim ki; ruhu dolup taşmıştır, öyle ki kendisini unutmıştır ve her şey onun içindedir: Böylece her şey ona ölüm getirir.

Ben o adamı severim ki; ruhu ve kalbi özgürdür: Böylece kafası yalnız kalbinin kabıdır, ama kalbi onu yokolmaya sürükler.

Ben bütün o adamları severim ki, insanların üstünde asılı duran siyah buluttan tek tek düşen ağır damlalar gibidirler: Onlar yıldırımın gelmekte olduğunu haber verirler ve haberci olarak yok olurlar.

Bakın, ben bir yıldırım habercisiyim ve bulutun ağır bir damlasıyım: Amma bu yıldırımın adı İnsanüstü"dür.

Zerdüşt bu sözleri söyledikten sonra yine halka baktı ve sustu; kendi kendine: "Orada duruyorlar ve gülüyorlar; beni anlamıyorlar, ben bu kulaklara uyan ağız değilim." dedi.

Gözleriyle işitmeyi öğrenmeleri için kulaklarını mı patlatmalı?

Öğütleyenler, şaklabanlar gibi yaygara mı yapmalı? Yoksa tepinenlere mi inanıyorlar?

Güvendikleri bir şeyleri var. Bu güvendikleri şeyin adına ne diyorlardı? Ona kültür diyorlar; onları keçi çobanlarından ayırt eden şeymiş bu.

Onun için 'küçümseme' kelimesini işitmeyi sevmezler. Şimdi ben onların gururlarına sesleneceğim.

Onun için en küçümsenecek şeyden bahsedeceğim. Bu, son insandır.”

Ve Zerdüş, halka şöyle seslendi:

“İnsanın bir amaç edineceği zaman gelmiştir.

İnsanın en yüksek umutlarının tohumunu ekeceği zaman gelmiştir.

Henüz toprak buna yetecek kadar bereketlidir. Fakat bir zaman olacak, bu toprak fakirleşecek ve artık hiçbir yüksek ağaç yetiştiremeyecektir.

Yazık, insanın özleminin okunu insan üzerinden aşıramayacağı ve yayının gerilmeyi unutacağı bir zaman gelecek.

Size diyorum ki: Dans eden bir yıldız doğurabilmek için insanın içinde uzlaşmayan bir yan olmalıdır. Size diyorum: İçinizde henüz bu vardır.

Yazık, artık insanın hiçbir yıldız doğuramayacağı zaman geliyor. Yazık, kendi kendini önemsiz, değersiz göremeyen en zavallı adamın zamanı geliyor.

Bakın size son insanı anlatayım:

“Aşk nedir? Yaratış nedir? Özlem nedir? Yıldız nedir?” Son insan böyle sorar ve göz kırpar.

O zaman dünya küçülmüştür ve üstünde herşeyi küçülten son insan sığramaktadır. Son insan cinsi, toprak piresi gibidir, kökü kurutulamaz. Son insan, en uzun ömürlüdür.

Son insanlar “biz mutluluğu keşfettik” derler ve göz kırparlar.

Onlar yaşanması güç semtleri terk etmişlerdir. Çünkü ısı gereklidir. Henüz komşu sevilir ve ona sürtünülür, çünkü ısı gereklidir.

Hasta olmak, güvensiz olmak, onlarca günahkârlıktır. İhtiyatlıdırlar; ayrıca ayağı taşlara ve insanlara takılan, delidir.

Arasına biraz zehir: Bu, hoş rüyalar verir ve sonunda biraz fazlaca zehir, hoş bir ölüm getirir.

Henüz çalışır, çünkü iş eğlencedir. Fakat eğlenenin zararlı olmamasına dikkat edilir.

Artık zengin ve züğürt olan yoktur. Her ikisi sıkıntılıdır. Artık hükmetmek isteyen kim, itaat etmek isteyen nerde? Her ikisi sıkıntılıdır.

Çobanı olmayan bir sürü! Herkes aynı şeyi ister, herkes biridir. Başka bir şey isteyen, kendi arzusuyla tımarhaneye gider.

“Eskiden bütün dünya çılgındı.” En inceleri böyle der ve göz kırparlar.

Akıllıdırlar ve olan her şeyi bilirler. Böylece sonsuz alay konuları vardır. Henüz döğüş vardır. Fakat çabuk barışırlar. Yoksa mideleri bozulur.

Gündüz ve gece için birer küçük keyifleri vardır. Fakat sağlığı sayarlar.

“Biz mutluluğu keşfettik.” Son insanlar böyle derler ve göz kırparlar.”

Zerdüş'tün başlangıç söylevi burada sona ermişti. Çünkü o anda halkın haykırışı onun sözünü kesmişti: “Ah Zerdüş” diyorlardı “bu son insanları bize ver, bizi bu son insanlardan yap. İnsanüstü senin olsun.” Bütün halk, çılgın bir neşe içinde ağızlarını şapırdatıyordu. Fakat Zerdüş kederlendi ve kendine şöyle dedi:

“Beni anlamıyorlar, ben bu kulaklara uyan ağız değilim.

Sanırım dağda çok fazla kalmışım. Irmakların ve ağaçların sesini çok fazla dinlemişim. Şimdi onlara, keçi çobanlarına söyler gibi sesleniyorum.

Ruhum, hareketsiz ve dağın kuşluk zamanı gibi aydınlık... Fakat onlar sanıyorlar ki; ben soğuk bir insanım ve korkunç şakalar yapan bir dalgacıyım.

Şimdi bana bakıyorlar ve gülüyorlar ve gülerken bana kin duyuyorlar. Gülüşleri buz gibi soğuk!”

Burada ağızları susturan, gözleri donduran bir olay oldu, çünkü o arada ip cambazı işe başlamıştı. Cambaz, küçük bir kapıdan çıkmış, iki kule arasına ve panayırın üstüne gerilmiş olan ipin üstüne gelmişti. Cambaz yolun yarısına varınca küçük kapı bir daha açıldı. Şaklaban bir herif oradan sıçrayarak hızlı hızlı, cambazın arkasından yürüdü: “İleri; miskin, topal, tembel hayvan, hödük, yürü ki ayağım sana çarpmasın. Bu iki kule arasında işin ne? Senin yerin kulenin içi. Seni oraya tıkmalı. Senden daha ustasının yolunu kapıyorsun!” diye haykırıyor ve cambaza yaklaşıyordu. Fakat aralarında bir adım uzaklık kalınca her ağızı susturan ve her gözü donduran korkunç bir şey oldu: Arkadan gelen, şeytan gibi bir çığlık koparmış ve önündekinin üstünden atlamıştı. Rakibinin zafer kazandığını gören birinci cambaz; dengesini kaybetmiş, sırığını elinden bırakmış ve sırığından önce; bir kol, bacak kasırgası halinde aşağıya düşmüştü. Panayır ve halk, fırtına kopmuş denize dönmüştü. Herkes birbirini çığneyerek kaçmış ve cambazın vücudunun çarpacağı yer büsbütün boşalmıştı.

Fakat Zerdüşt yerinde kaldı. Cambazın vücudu henüz canlı, fakat paramparça bir halde onun yanına düştü. Bir an sonra

adam kendine geldi ve Zerdüşt'ü yanında diz çökmüş halde gördü. "Orada ne yapıyorsun?" dedi. "Çoktan biliyordum ki şeytan benim bacağımlı kıracak. Şimdi beni cehenneme sürüklüyor. Onun elinden almak mı istiyorsun?"

Zerdüşt; "Şerefimle söylerim ki dostum, söylediğin şeylerin hiçbirisi yoktur. Şeytan yoktur ve cehennem yoktur. Ruhun, bedeninden daha önce ölecektir. Artık hiçbir şeyden korkma." dedi.

Adam, güvensizlikle gözlerini açtı. "Söylediğin doğru ise" dedi, "hayatımı kaybetmekle bir şey kaybetmiş olmayacağım. Ben, dayakla ve açlıkla oyun öğretilmiş hayvandan pek fazla bir şey değilim."

"Hayır," dedi Zerdüşt "Sen mesleğini tehlikeden yarattın. Bunda küçümsenecek bir şey yok. Şimdi de mesleğin yüzünden ölüyorsun. Bunun için seni kendi ellerimle gömeceğim."

Zerdüşt bunu söylediğinde son nefesini vermekte olan adam, artık ses çıkarmadı. Yalnız, sanki teşekkür etmek için Zerdüşt'ün elini arıyormuş gibi elini kıvıldattı.

Bu aralık akşam olmuş ve panayır karanlığa bürünmüştü. Halk dağılmıştı. Çünkü araştırma ve dehşet için bile bir yorulma vardır. Zerdüşt, toprak üstünde yatan ölünün yanına oturdu ve düşünceye daldı. Böylece zamanı unuttu. Sonunda gece oldu ve bir soğuk rüzgâr, yalnızın üstünden esmeye başladı. O zaman Zerdüşt ayağa kalktı ve kendi kendine şöyle dedi:

"Gerçekten, Zerdüşt bugün güzel bir balık avı yaptı. Bir insan yakalayamadı, fakat bir cenaze buldu."

"İnsanın varlığı korkunç, yine de anlamsızdır. Bir şaklaban onun yok olmasına neden olabilir.

Ben, insanlara varlıklarının anlamını öğretmek istiyorum: Bu anlam İnsanüstü'dür. İnsan denen siyah bulutun yıldırımını.

Fakat ben henüz onlara uzağım. Benim düşüncelerim onlara hitap etmiyor. İnsanların gözünde ben, deli ile ölü arası bir şeyim.

Gece karanlık, Zerdüş'ün yolları karanlık. Gel, soğuk ve katı yoldaşım! Seni ellerimle gömeceğim yere taşıyayım."

Zerdüş bunları kendi kendine söyledikten sonra ölüyü sırtladı ve yola koyuldu. Daha, yüz adım gitmemişti ki, yanına bir adam sokuldu ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Hele bak, bu adam kuledeki şaklabandı: "Zerdüş" diyordu, "Bu şehirden uzaklaş, burada çoğu kişi sana kin duyuyor. İyiler ve adiller senden nefret ediyorlar. Seni düşman sayıyorlar; sana hor bakıyorlar. Hak dinin müminleri senden nefret ediyorlar ve seni halk için tehlike sayıyorlar. Sana gülmeleri, hakkında hayırlı oldu. Gerçekten, bir şaklaban gibi konuştun, ölü köpeğe yanaşmak hakkında hayırlı oldu. Alçalmak sayesinde bugün için yakayı kurtardın. Fakat bu şehirden uzaklaş, yoksa yarın senin üstünden de atlarım, bir canlının bir ölü üstünden atlayışı gibi..." Bunu söyleyen, kayboldu. Fakat Zerdüş karanlık sokaklardan yoluna devam etti.

Şehrin kapısında mezarcılarla karşılaştı. Bunlar fenerlerini Zerdüş'ün yüzüne tuttular. Onu tanıdılar ve alay ederek dediler ki: "Zerdüş, ölü köpeği alıp götürüyor. Zerdüş'ün mezarcı oluşu ne iyi! Çünkü biz ellerimizi bu leşle kirletmek istemeyiz. Zerdüş, şeytanın elinden lokmasını almak mı istiyor? Çok iyi. Afiyet olsun! Bari şeytan Zerdüş'ten daha usta bir hırsız olmasa. Şeytan ikisini de çalar; ikisini de yer!" Bunu diyenler baş başa vererek gülüşüyorlardı.

Zerdüşt buna bir şey demedi; yoluna devam etti. Ormanlar ve bataklıklar içinden iki saat kadar yol aldıktan sonra aç kurtların uluyuşlarını duydu. Açlığını hissetti. Böylece, içinde ışık yanan bir evin önünde durdu.

“Açlık beni bir haydut gibi bastırıyor. Açlık ormanlar ve bataklıklarda ve derin gece içinde beni bastırıyor.

Açlığın tuhaf kaprisleri var. Çok defa yemekten sonra gelir. Bugün, bütün gün hiç gelmedi. Acaba nerde kalmıştı?”

Zerdüşt bunları diyerek evin kapısını çaldı. Elinde ışık tutan yaşlı bir adam çıktı ve sordu: “Bu gelen kim? Uykumu bozan kim?”

“Bir ölü ve bir diri,” dedi Zerdüşt... “Bana yiyecek ve içecek ver. Gündüz yemeyi unuttum. Açları besleyen, kendi ruhunu ferahlatmış olur. Hikmetin gereğidir bu.”

İhtiyar uzaklaştı. Fakat az sonra yine geldi. Zerdüşt’e ekmek ve şarap getirmişti. “Burası açlar için kötü bir yerdir” dedi. “Onun için burada oturuyorum. İnsan ve hayvan bu terkedilmişliğe uğrar diye. Fakat yoldaşına da yiyecek ve içecek ver. O senden daha yorgun.” Zerdüşt cevap verdi: “Yoldaşım ölüdür. Ona yedirmek çok güçtür.” İhtiyar mırıldanarak: “Bana ne,” dedi. “Kapımı çalan, verdiğimi almalı. Yiyin ve rahatınıza bakın.”

Zerdüşt bundan sonra iki saat daha yol aldı. Yola ve yıldızların ışığına kendini bıraktı. Çünkü o, gece yürümeye alışık ve uyuyanların yüzüne bakmayı severdi. Fakat tanyeri ağırırken kendini kuytu bir ormanda buldu. Hiçbir yol görünmüyordu. Orada ölüyü bir ağaç kovuğunun içine yerleştirdi. Çünkü onu kurtlardan korumak istiyordu. Kendisi de toprak ve yosun üzerine uzandı. Az sonra yorgun bir vücut ve sakin bir ruhla uykuya daldı.

Zerdüşt uzun zaman uyudu. Uyku içinde yalnız sabahı değil kuşluğu da geçirmişti. Fakat sonunda uyandı. Ormana ve sakinliğine hayretle baktı. Sonra birden kara görmüş bir denizci gibi hızla doğruldu ve bir sevinç çığlığı kopardı; çünkü yeni bir gerçeğe ermişti. Kendi kendine şöyle dedi:

“Gözümde bir ışık çaktı: Ölülere ve istediğim yere taşıyabileceğim cenazelere değil, canlılara ve yoldaşlara ihtiyacım var. Kendi arzularıyla ve benim istediğim yere kadar beni izleyen canlı yoldaşlara muhtacım.

Gözümde bir ışık çaktı: Zerdüşt halka değil, havarilere seslenmeli. Zerdüşt bir sürünün çobanı ve köpeği olmamalı.

“Sürüden birçoklarını ayartmak.” Ben işte bunun için geldim. Halk ve sürü varsın bana kızsın. Çobanlar Zerdüşt’e haydut desin.

Ben onlara çoban diyorum. Onlar kendilerine iyiler ve adiller diyolarlar. Ben onlara çoban diyorum, ama onlar kendilerine Hak Dinin Müminleri diyolarlar.

Şu iyilere ve adillere bakın. En çok kimden nefret diyolarlar? Kendilerinin değer tablosunu kırandan, parçalayandan. Fakat o, yaratıcıdır.

Yaratıcı, yoldaşlar arar, ölüler aramaz. Sürü ve müminler de aramaz. Yaratıcı, yeni levhalar üstünde yeni değerler yaratacak ortaklar arar.

Yaratıcı, yoldaşlar ve hasat ortakları arar; çünkü her şey onda hasada olgundur. Fakat onun yüz orağa ihtiyacı vardır. Bunlar olmayınca başaklarını döker ve üzülür.

Yaratıcı, yoldaşlar arar. Oraklarını bilemesini bilenler arar. Bunlara “yırtıcı” diyecekler, “iyi” ve “kötü”yü yok edici diyecekler. Fakat onlar hasat yapanlar ve bayram edenlerdir.

Zerdüşt, yaratma ortağı arıyor. Zerdüşt, hasat ve bayram ortağı arıyor. Onun sürüler, çobanlar ve ölülerle işi ne?

Ey benim ilk yoldaşım, hoşçakal! Seni ağaç kovuğuna iyice gömdüm ve kurtlardan iyice sakladım.

Fakat senden ayrılıyorum, vakit geç, iki sabah arasında ben bir gerçeğe vardım.

Ben, çoban ve mezarcı olmamalıyım. Artık bir daha halkla da konuşmayacağım, bir ölüye de son defa seslenmiş oluyorum.

Yaratanlara, hasatçılara ve bayram edenlere katılacağım. Onlara gök kuşağını ve Üstinsan'a çıkararak merdivenleri göstereceğim. Şarkımı yalnızlara ve çift yalnızlara söyleyeceğim. İhtilmemiş şeyler için kulağı olanın kalbini mutlulukla dolduracağım.

Ben hedefime varmak istiyorum, ben kendi yolumu yürüyorum. Gecikenler ve mızızların üzerinden atlayıp geçeceğim. Böylece benim yürüyüşüm, onların batışı olacak.”

Zerdüşt bunları kendi kendine söylerken öğle olmuştu. Bu sırada bir şey arar gibi göklere baktı. Çünkü başının üstünde bir kuşun keskin çığlığını duymuştu. Bu kimdi? Havada bir kartal, geniş daireler çizerek uçuyordu. Boynuna bir yılan, av gibi değil, bir dost gibi asılmıştı. Çünkü yılan kartalın boynuna sarılmıştı.

“Bunlar benim hayvanlarım” dedi Zerdüşt ve gönülden sevindi.

“Yeryüzünün en gururlu hayvanı ile en akıllı hayvanı. Bunlar haber almaya çıkmışlar...”

Haber almak istiyorlar. Zerdüşt sağ mı? Gerçekten ben hâlâ yaşıyor muyum?

İnsanlar arasında olmak, hayvanlar arasında olmaktan daha tehlikeli. Zerdüşt, tehlikeli yollardan yürüyor. Bana hayvanlarım yol göstermeli.”

Zerdüşt bunları söylerken ormandaki azizin konuşmasını hatırladı. İçini çekerek kendi kendine şöyle dedi:

“Daha akıllı olabilsem, yılanım gibi, çok akıllı olabilsem.

Fakat olanaksız bir şey istiyorum. Onun için gururumdan daima aklımla beraber yürümesini dileyeyim.

Ve bir gün aklım beni terkederse -ah o kaçmayı sever- o zaman gururum deliliğimle beraber uçmalı.”

Zerdüşt’ün inişi böyle başladı.

Zerdüşt’ün Seslenişleri

Ruhun Değişimi Üstüne

Size, ruhun üç değişikliğini anlatacağım. Ruhun deve, devenin arslan ve sonunda arslanın çocuk oluşunu.

Saygılı, dayanıklı ve kuvvetli bir ruhun ağır yükleri vardır. Onun kuvveti, daima ağırı ve en ağırı ister.

Ağır nedir? Dayanıklı ruh böyle sorar. Deve gibi diz çöker ve iyi yüklenmek ister.

“Yiğitler, en ağır şey nedir ki omuzuma alayım ve kuvvetime sevineyim?” Her türlü cefayı çekebilen ruh böyle sorar.

Kibrini zedelemek için alçalmak mı? Hikmetiyle alay için deliliğini belli etmek midir?

Yoksa zaferini kutlayan bir davadan ayrılmak, ayartıcıyı ayartmak için yüksek dağlara çıkmak mıdır?

Akıl erdirmenin çayır ve otu ile geçinmek ve gerçeğin aşkıyla ruhta açlık çekmek midir?